KANSALLISARKISTO

7.3.2022 KA/5241/00.00.00/2022

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle

StV@eduskunta.fi

HE 10/2022 VP HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON SEKÄ PELASTUSTOIMEN JÄRJESTÄMISEN UUDISTUSTA KOSKEVAN LAINSÄÄDÄNNÖN MUUTTAMISEKSI

Hallituksen esityksen tavoitteena on tarkentaa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistusta koskevaa lainsäädäntöä. Täsmennyksiä esitetään muun muassa hyvinvointialueille siirtyvien asiakirjojen rajaamiseen. Siirto ei koskisi arkistoituja asiakirjoja.

Kansallisarkisto pitää esitettyä linjausta periaatteessa riittävänä, mutta ei kuitenkaan täysin ongelmattomana. On huomattava, että linjaus perustuu vuoden 2020 alussa voimaan tulleen tiedonhallintalain (906/2019) käsitteistöön ja määrittelemiin käytäntöihin, joten taannehtivasti sitä voi olla haasteellista soveltaa. Kansallisarkiston aiemmissa lausunnoissa (esimerkiksi 8.3.2021 annettu lausunto sivistysvaliokunnalle HE 241/2020 vp) esittämät kuntayhtymien, kuntien ja sairaanhoitopiirien arkistoissa olevat aineistomäärät eivät automaattisesti tarkoita sitä, että nämä aineistot rajautuisivat siirtojen ulkopuolelle sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnan luonteen ja arkistolaissa (831/1994) määriteltyjen käytäntöjen takia. Arkistolain mukaan asiakirja kuuluu arkistoon heti syntyessään, jolloin arkistoon kuuluminen ei tarkoita samaa kuin linjaukseksi nyt esitetty tiedonhallintalakiin perustuva arkistoitu asiakirja.

Muuttuneiden tiedonhallinnan käsitteiden ja käytäntöjen takia esitetty linjaus edellyttää hyvin yksityiskohtaista ohjeistusta. Sosiaali- ja terveydenhuollon analogisten asiakirjojen siirron konkreettisesta ohjeistuksesta vastaa Terveyden ja hyvinvoinnin laitos.

Pelastustoimen asiakirjojen siirto esitetyllä rajauksella on Kansallisarkiston näkemyksen mukaan selkeämpi toteuttaa.

Toiminnallisesti analogisten asiakirjojen siirtoa parempi vaihtoehto olisi digitoida ne asiakirjat, joita hyvinvointialueet tarvitsevat operatiivisessa toiminnassaan. Digitoinnin jälkeen suurin osa analogisista asiakirjoista voidaan Kansallisarkiston päätöksellä hävittää arkistolain muutoksesta annetun lain (1146/2016) mukaisesti. Digitointi edellyttää rahoitusta, mutta se tulisi kytkeä osaksi tietojärjestelmien ja tiedonhallinnan kehittämiskustannuksia.

Hallituksen esityksen linjaus siirtyvistä asiakirjoista koskee myös tietojärjestelmien tietosisältöjä. Käytännössä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen tehtävien siirtyminen hyvinvointialueille merkitsee useiden tietojärjestelmien tietosisältöjen yhdistämistä, tarpeettomiksi käyvien tietojärjestelmien alasajoa ja tietojen arkistointia, digitaalisen tiedon säilyttämisen ja arkistoinnin linjaamista sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietoja koskevan lainsäädännön, tietosuojalainsäädännön, tiedonhallintalain ja arkistolain määräämällä tavalla.

Hyvinvointialueille siirtyvien tehtävien hoitoon käytettävistä nykyisistä tietojärjestelmistä suurin osa poistuu todennäköisesti käytöstä. Nykyisten järjestelmien alasajo on suunniteltava ja niiden siirtämättä jäävä tietosisältö on arkistoitava

Kansallisarkisto Rauhankatu 17 PL 258, 00171 Helsinki Puh. Tel. 029 533 7000 kirjaamo@arkisto.fi
Riksarkivet Fredsgatan 17 PB 258, 00171 Helsingfors Fax (09) 176 302 www.arkisto.fi

digitaalisesti. Siirtämättä jäävän tietosisällön arkistoinnista huolehtiminen on nykyisten organisaatioiden vastuulla.

Sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisten asiakastietojen tiedonhallinnassa Kansaneläkelaitoksen arkistointipalvelu toimii keskitettynä tietovarantona ja vastaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän tiedonhallinnasta. Kansaneläkelaitoksen arkistointipalvelun tehtävänä on säilyttää tietoja sosiaali- ja terveyspalveluiden tuottamiseksi eli asiakastietojen ensisijaista käyttötarkoitusta varten, mutta ei tietosuojalainsäädännössä tarkoitettua yleisen edun mukaista arkistointia. Arkistointipalvelu vastaa siten vain säilyttämisestä mutta ei arkistoinnista. Arkistokäyttötarkoitus on pysyvä ja sen kesto on ajallisesti määrittämätön. Sosiaali- ja terveysministeriö, Kansaneläkelaitos ja Kansallisarkisto ovat käynnistäneet keskustelun Kansaneläkelaitoksen arkistointipalvelun arkistoitavien tietojen siirtämisestä Kansallisarkiston sähköiseen arkistopalveluun.

Vs. pääjohtaja Päivi Happonen

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU
07.03.2022 Happonen Päivi vs. pääjohtaja